

TISKOVÁ ZPRÁVA

Nový informační systém evidence památek ČR a zpřístupnění digitalizované dokumentace ze sbírek NPÚ

Praha 26. listopadu 2015

Právě v těchto dnech ukončuje Národní památkový ústav dva projekty, jejichž cílem je usnadnit širokému spektru zájemců o památky a památkovou péči přístup k informacím. Podařilo se to díky finanční spoluúčasti Evropské unie a Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Integrovaného operačního programu, výzvy č. 17 Projekty eGovernmentu.

„Za pouhý rok jsme dokázali realizovat dva velmi náročné projekty, které posunou péči o památky o velký krok vpřed. Právě spouštěný nový informační systém památkové péče Památkový katalog nabídne zájemcům komplexní přehled informací o památkách i dalších zajímavých objektech v naší republice. Uživatel na jednom místě získá základní informace o památce, ale také fotografie a popisné údaje. Postupně zde bude nalézat i skeny starých fotografií a historických dokumentů, jejichž zveřejnění je výsledkem druhého projektu - Digitalizace fondů NPÚ. Digitalizovali jsme více než milion dokumentů a fotografií ze sbírek NPÚ a postupně je budeme na našem webu zpřístupňovat veřejnosti i spolupracujícím organizacím. Projekt navíc umožnil vytvoření dvou nových vysoce specializovaných digitalizačních pracovišť, díky nimž budeme moci pokračovat v digitalizaci těch nejcennějších částí našich fondů – historické plánové a grafické dokumentace a skleněných negativů,“ vysvětlila ředitelka Národního památkového ústavu Nad'a Goryczková.

Digitalizace fondů NPÚ (reg. č. CZ.1.06/1.1.00/17.09397)

Projekt s dotací ve výši 17 863 300 Kč umožní NPÚ převedení statisíců listin, historických fotografií, plánů a dalších typů dokumentů do digitální podoby. V první části byla digitalizována dokumentace Ústředního seznamu kulturních památek (evidence kulturního dědictví české republiky – evidenční listy památek včetně fotografií, související listinné dokumenty, původní státní seznamy kulturních památek atd.). Výstup projektu, tj. digitální podoba dokumentů, bude postupně zpřístupňován prostřednictvím webu NPÚ během tzv. provozní fáze projektu, tedy v následujících pěti letech.

Sbírkový, depozitářský a spisovný Národní památkový ústav uchovávají velké množství historických fotografií, plánů a cenných dokumentů, shromažďovaných systematicky po celou dobu existence ústavu, resp. jeho předchůdců, tedy téměř sto let. Například fotoarchiv Národního památkového ústavu obsahuje téměř milion fotografií včetně 70 tisíc cenných skleněných negativů (některé pocházejí z konce 19. století), tisíců negativů a diapositivů. Sbírkový NPÚ však opatruje také plány, staré tisky, matrice a polní náčrtky – a mezi nimi nespočet vzácných historických unikátů. Fyzický stav dokumentů se však postupem času zhoršuje a pro zachování informací, které obsahují, je potřebné tyto fondy postupně digitalizovat. Projekt tak vedle on-line zpřístupnění informací umožní i jejich uchování v neměnné kvalitě. Díky projektu byla navíc na půdě NPÚ zřízena dvě specializovaná digitalizační centra. Centrum plánové dokumentace disponuje velkoplošným A₀ stolním skenerem, který má snímací plochu 91 x 127 cm, umožňuje ovšem postupně snímat i předlohy mnohem větších formátů, jejichž dílčí části lze pak v grafickém programu spojit a upravit. Je určeno k digitalizaci historických plánů a map, restaurátorské dokumentace, grafik či obrazů. Druhé pracoviště, Centrum fotografie, se primárně věnuje zpracování mimořádně ohrožených skleněných negativů. Pracoviště je vybaveno jedinečným, individuálně konstruovaným

skenerem od firmy Cruse, jediným přístrojem svého druhu v České republice. Je vybaven trojlineárním senzorem high-end třídy a možností využití metody image stacking pro zpracování historických skleněných negativů s vysokým tonálním rozpětím světla a stínů. Obraz snímá pomocí speciálně konstruovaných objektivů a pracuje s prosvětlovacím boxem na bázi LED diod. Samozřejmostí je přesná barevná kalibrace celého procesu a jeho standardizace pomocí ICC profilu. Skener je natolik citlivý, že umožňuje záchranu negativů, jejichž obraz je již téměř nečitelný. Centrum však rovněž zajistí digitalizaci nepřenositelných velkoformátových předloh, jako jsou nástropní a nástěnné malby, upevněné tapiserie, velká malířská díla atd. Pro tyto účely je pracoviště vybaveno špičkovým fotoaparát se speciálními širokoúhlými TS objektivy, umožňujícím snímání z krátké vzdálenosti a následnou restituci linií. Tělo fotoaparátu je navíc doplněno makroobjektivem pro snímání nejmenších podrobností u dobře přístupných předloh a dvěma zoom objektivy pro snímání detailů nebo i celků nástropních maleb ve velké výšce, například v klenbě katedrály.

Památkový katalog (reg. č. CZ.1.06/1.1.00/17.09400)

Druhým právě dokončovaným projektem je **Památkový katalog** (informační systém evidence památek ve vazbě na RÚIAN) za celkem 21 379 618 Kč. Jeho hlavní výstup, stejnojmenná webová aplikace dostupná na adrese <http://pamatkovykatalog.cz>, bude na jednom místě shromažďovat a on-line zpřístupňovat všechny údaje o kulturních památkách, národních kulturních památkách, památkově chráněných územích, ochranných pásmech a nově také o dalších hodnotných stavbách v České republice. Hlavním přínosem Památkového katalogu je snadný přístup, komfortní vyhledávání v evidenci památkového fondu České republiky a přehledné zobrazení všech dostupných informací vázících se ke konkrétní památce. Díky on-line editaci a propojení s dalšími dostupnými datovými zdroji včetně dat základních registrů veřejné správy umožňuje Památkový katalog operativní aktualizaci všech údajů.

Zásadní výhodou Památkového katalogu je také jeho propojení s mapovými službami a geografickými daty včetně dat registru územní identifikace a nemovitostí (RÚIAN). Změna v RÚIAN, např. v katastrální mapě, se tak promítne do změn v datech Ústředního seznamu kulturních památek. Nová aplikace Geoportál památkové péče (<https://geoportal.npu.cz>) přehledně zpřístupňuje veškeré mapové služby a vytvářená prostorová data včetně metadatového katalogu a výdejního modulu. Zároveň registrovaným uživatelům umožňuje stažení dat a jejich využití, např. pro potřeby územního plánování.

Odborní uživatelé Památkového katalogu, tedy především orgány státní správy, budou mít po přihlášení přístup k dalším informacím a dokumentům, např. přehledům právních aktů v procesu prohlašování za kulturní památku. Předností Památkového katalogu je možnost přehledného třídění, ukládání i stahování dat včetně tisku souvisejících dokumentů (evidenčního listu, sdělení o památkové ochraně, návrhu na prohlášení za kulturní památku, karty stavu památky pro její monitoring apod.) a vytváření vybraných výstupních sestav. Památkový katalog i další informační systémy NPÚ jsou přístupné z nového portálu Integrovaného informačního systému památkové péče (IISPP) na adrese <https://iispp.npu.cz>. Těsně po spuštění 1. prosince 2015 bude Památkový katalog obsahovat pouze základní informace a fotografie památky s odkazem na její umístění v katastrální mapě. Postupně však budou doplňovány další informace k jednotlivým částem památkových areálů a souborů, relevantní jak pro majitele památek, tak pro projektanty či veřejnost, která se o kulturní památky zajímá.

Národní památkový ústav je největší příspěvkovou organizací Ministerstva kultury ČR. Současnými zákony, zejména zákonem památkovým, je mu svěřena řada odborných úkolů týkajících se státní památkové péče. Poskytuje např. odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, metodicky působí na sjednocení přístupů při záchraně a rozvíjení hodnot památkového fondu na území ČR, jehož soupis také vede. Aktivně zasahuje do procesu prohlašování jednotlivých předmětů, objektů a území kulturními památkami a zajišťuje v rámci svých možností jejich dokumentaci. Pro výkon odborné složky památkové péče disponuje sítí 14 územních odborných pracovišť se sídlem v každém kraji. Jakožto vědecká a výzkumná instituce pracuje na projektech s příspěvkem z evropských grantů i od institucí ČR. Věnuje se odborným školením v oblasti památkové péče. Ročně vydá zhruba 50 publikací. Odborné znalosti zúročuje také v péči o více než 100 nemovitých kulturních památek, o něž se z pověření státu stará a které zpřístupňuje veřejnosti.

Kontakt:

Mgr. et Mgr. Jana Tichá, tisková mluvčí NPÚ, tel. +420 257 010 206, +420 724 511 225,
ticha.jana@npu.cz